

Huvudman: Industritekniska Gymnasiet Bergslagen AB

Organisationsnummer: 556608-1740

Mejladress: info@abbgymnasiet.se

2023-04-25

Dnr 2022:581

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan vid ABB Industrigymnasium i Västerås med huvudman Industritekniska Gymnasiet Bergslagen AB

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på ABB Industrigymnasium avseende verksamhetens kvalitet inom Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i rektorns styrning och ledning för att skapa långsiktiga förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning i ämnen med och utan nationella prov.

Granskningen avgränsas till rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom den aktuella gymnasieskolan. I denna granskning ingår inte att bedöma lärarnas arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning. Granskningen inriktas mot högskoleförberedande program med anledning av att betyg som urvalsinstrument för vidare utbildning står i fokus.

Granskningen omfattar 30 skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolor. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med skolenhetens rektor samt lärare. Intervjuerna genomfördes den 26 och 27 januari 2023 av utredarna Maria Lundström och Hilda Sjöberg. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet, tillsammans med inkommen dokumentation, ligger till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2023.

Fakta om verksamheten:

ABB Industrigymnasium är en skolenhet belägen i Västerås kommunen. Huvudman är Industritekniska Gymnasiet Bergslagen AB. Skolan har cirka 380 elever. Denna granskning omfattar teknikprogrammet. Skolan har valts ut utifrån att den statistiskt visat ihållande avvikelser i betygssättning i förhållande till resultaten på de nationella proven mellan läsåren 2014/15 och 2018/19.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola

bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid ABB Industrigymnasium i följande utsträckning:

Rektorns förklaringar om vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen

Skolinspektionen bedömer att rektorn i **flera delar** kan förklara vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att problematisera betygsavvikelser.

Rektorns arbete med att se till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen

Skolinspektionen bedömer att rektorn i **låg utsträckning** ser till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver identifiera och genomföra relevanta insatser utifrån en fördjupad analys av betygsavvikelserna.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-10-25** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 2) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:581) i
de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område

Rektorns förklaringar om vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen

I detta område granskas rektorns inblick i användningen av nationella prov och bedömningsstöd samt rektorns analys samt problematisering av betygsavvikelser.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn kan i **flera delar** förklara vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn har inblick i hur lärarna använder de nationella proven samt att ämneslagen har en gemensam syn på vad det innebär att särskilt beakta resultaten på de nationella proven vid betygssättningen. Granskningen visar också att rektorn har insyn i hur lärarna använder de nationella bedömningsstöden. Vidare visar granskningen att rektorn identifierat vissa betygsavvikelser och att rektorn har vissa förklaringar till betygsavvikelse, men att problematiseringen är begränsad vilket leder till att rektorn inte fullt ut tar reda på om avvikelserna är motiverade eller inte.

Rektorns organisation för möjliggörande av likvärdighetsdiskussioner

Granskningen visar att rektorn har organiserat arbetet så att lärare har flera möjligheter till likvärdighetsdiskussioner både inom skolan och med andra skolor. I intervjun framgår att rektorn, som varit på skolan sedan 2013, lagt en organisation som möjliggör likvärdighetsarbete i flera forum. Rektorn säger att hens målsättning är att samverkan ska genomsyra arbetet på skolan, både vad gäller gemensam planering av undervisningen med utgångspunkt i styrdokumentet, gemensamma examinationer under kursernas gång och vad gäller gemensam bedömning och betygssättning relaterat till betygskriterierna. För att nå ändamålet samarbetar alla lärare

sedan länge i ämneslag och från innevarande läsår också i ämnesövergripande arbetslag, som ytterligare ett sätt att skaffa sig fler och bredare underlag för bedömning i det ämnesöverskridande arbetet. Lärarna beskriver att eftersom rektorn länge jobbat förebyggande med likvärdighetsfrågor är lärarna numera oftast överens om hur elevernas prestationer ska bedömas. I den ämnesansvariga lärarens uppdrag ingår att ansvara för att bedömningsarbetet bedrivs enligt överenskommelse och det ges tid till det. Bedömningsfrågor ur ett generellt perspektiv diskuteras främst på konferensdagar, studiedagar och planeringsdagar berättar rektorn, men dialog sker också med ämnesgrupper och med individuella lärare fortlöpande. Rektorn säger att hen systematiskt följer upp att arbetet faktiskt också utförs enligt uppdrag genom riktade frågor på medarbetarsamtalen.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att lärarna arbetar konkret tillsammans inför betygssättningen. Lärarna diskuterar alla elever och jämför deras resultat på olika uppgifter, vilka i flera fall redan är bedömda gemensamt, och sedan sätter de även själva betygen i samarbete. Ett annat verktyg för att säkerställa likvärdighet mellan lärare och i relation till kursens innehåll, är de utvärderingar som eleverna gör. Dels utvärderar eleverna i mitten av kursen för att lärarna ska ha möjlighet att justera undervisningen om det är något som eleverna har svårigheter med, dels utvärderar de efter avslutad kurs för att lärarna ska kunna ta reda på huruvida eleverna uppfattar att betygssättningen är rättvis och likvärdig lärare emellan. Därutöver har lärarna en egen utvärdering av betygssättningen i samband med att de genomför sin resultatanalys i juni varje år.

Skolan har även andra samarbeten, dels inom koncernen som har tre skolor under samma huvudman (utöver ABB Industrigymnasium finns en enhet i Ludvika och en i Forsmark), dels genom att de deltar i ett nätverk inom FRIND (*Fristående Industrigymnasiers samarbetsorganisation*). I dessa forum diskuterar de likvärdig bedömning med syfte att nå samsyn i bedömningsfrågor, berättar lärare. Samarbetet med systemskolorna inom koncernen har pågått ett tag och där tittar lärarna på olika bedömningsuppgifter och relaterar dem till styrdokumentet, de värderar elevvalster och jämför kravnivån. Enligt lärarna är detta viktigt för att undvika att betygssättningen blir relativ inom den egna skolan. Rektorn berättar att utbytet inom nätverket FRIND hittills varit främst på ledningsnivå, men från innevarande läsår sker ett utbyte också mellan lärargrupper. Dessa nätverk, vilka genomförs fyra gånger per läsår, är bland annat till för att lärare ska kunna kalibrera sin bedömning och värdera examinationsuppgifter genom att få input från andra skolor.

Rektorns inblick i användningen av nationella prov och bedömningsstöd

Granskningen visar att rektorn har inblick i hur lärarna använder de nationella proven samt att ämneslagen har en gemensam syn på vad det innebär att särskilt beakta resultaten på de nationella proven vid betygssättningen. Enligt rektorn är det

självlklart och avgörande att genomföra samtliga nationella prov och att använda alla tillgängliga bedömningsstöd som underlag för att upprätthålla och säkerställa en likvärdighet i betygssättningen. Rektorn diskuterar proven med lärarna och hur dessa relaterar till kunskapskraven. Lärarna berättar i intervjuerna att de har ett upparbetat system kring hur de förbereder de nationella proven gemensamt genom att i förväg diskutera bedömningsanvisningarna och hur dessa ska uttolkas. När proven är genomförda samrättar lärarna de anonymiserade proven under en dag särskilt avsatt för rättning och bedömning. Lärare berättar att det finns en stor samsyn i ämnesgrupperna kring hur eleverna ska bedömas, vilket gör att de oftast hamnar lika i sina bedömningar. Lärarna säger också att de flera gånger tillsammans med sin rektor har diskuterat vad det innebär att "särskilt beakta" resultaten på det nationella provet vid betygssättningen, inte minst i svenska där provet inte testar lika stor del av kursens innehåll som proven i engelska och matematik. Även här råder en samsyn bland lärarna och om de inte är överens i ett enskilt fall, diskuterar de sig fram till konsensus vid betygssättningskonferensen inför betygssättningen, vilket är skälet till att betygen sällan avviker särskilt markant från de nationella proven.

Granskningen visar också att rektorn har insyn i hur lärarna använder de nationella bedömningsstöden. Lärare som undervisar i ämnen som har bedömningsstöd berättar att de använder samtliga sådana, antingen hela eller delar av dem. Det finns en organisation kring hur lärarna ska jobba med dessa i ämneslagen och vissa av stöden, exempelvis det i moderna språk, används som kursprov. Det finns enligt lärare tid att samråda även kring bedömningsstöd, liksom tid att diskutera bedömningar av uppgifterna både inom ämneslagen och med externa skolor på de gemensamma nätverksträffarna. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att rektorn alltid stämmer av att lärarna använder bedömningsstöden och hur det görs, samt att rektorn använder resultaten för att diskutera eventuella avvikelser.

Rektorns analys av betygsavvikelser över tid

Granskningen visar att rektorn identifierat vissa betygsavvikelser. Av intervju med rektorn framgår att lärarna rapporterar in betyg, relationen mellan nationella prov och kursbetyg, sammanfattningar av diskussionerna från sambedömningstillfällena samt av lärarnas resonemang i själva betygssättningsskedet. Rektorn, tillsammans med sin personal, tittar sedan gemensamt på resultaten i samtliga kurser för att se tendenser i betygssättningen och resonera om orsaker till eventuella avvikelser, exempelvis om eleverna har anmärkningsvärt höga eller låga betyg inom ett ämne. Även under övriga läsåret tittar rektorn på nationell statistik för att få syn på tendenser över tid och studerar samt relaterar skolans resultat till generella rapporter om avvikelser i betygssättningen. Som exempel på ämnen som avvikit i resultaten i relation till övriga ämnen, nämner rektorn fysik och kemi där betygen ligger något lägre än i andra ämnen. Bedömningsstöden används både i fysik och kemi, varför

rektorn menar att lärarna, trots de något lägre resultaten i ämnena, ligger rätt i sina bedömningar. Tydliga avvikelser i resultaten har rektorn också identifierat i några kurser inom teknikämnet, för vilka de genomförde en djupanalys och därefter satte in åtgärder för att höja elevernas måluppfyllelse. Ett ytterligare exempel är kursen i svenska 3, där skolan haft avvikelser över tid mellan nationella provbetyg och kursbetyg och där både rektorn och lärarna säger att de för kontinuerliga diskussioner om skälen till att dessa avvikelser fortgår.

Rektorn säger att hen ställer, inför sin egen analys och utifrån sina egna iakttagelser, utmanande och problematiserande frågor till lärarna om det är något i lärarnas analyser som ser anmärkningsvärt ut. I de fall något resultat avviker från andra, tar rektorn reda på anledningen och undersöker huruvida avvikelsen är motiverad. Enligt rektorn har de dock inga större avvikelser, varken i kurser som har nationella prov eller i andra kurser som de följer över tid för att uppmärksamma om kurserna vid något tillfälle avviker. Detta beror enligt rektorn på att samarbetet är väl integrerat i skolans arbetsmetoder, även om de fortsatt har avvikelser i svenskämnet i relation till de nationella provresultaten.

Rektorns problematisering av ihållande avvikelser

Granskningen visar att rektorn har vissa förklaringar till betygsavvikelserna, men att problematiseringen är begränsad vilket leder till att rektorn inte fullt ut tar reda på om avvikelserna är motiverade eller inte. Rektorn säger att hen problematiserar avvikelser dels inför sin egen analys som redovisas till huvudmannen, dels begär förklaringar till avvikelserna från lärarna. Enligt rektorn efterforskar hen anledningen till betygsutfallet: huruvida avvikelsen är motiverad, att lärarna särskilt har beaktat de nationella provresultaten och att bedömningen är rätt. Även i intervjuer med lärare framgår att rektorn gör en egen analys av resultaten och att lärarna kan få frågor av rektorn för att förklara sina resultat.

Rektorn berättar att det ämne där skolan över tid haft avvikelser i form av en tydlig diskrepans mellan nationella provresultat och kursbetyg, är kursen svenska 3. Nationell statistik visar att mellan åren 2015 och 2022 har skolan satt mellan 37 och 63 procent högre kursbetyg än vad resultaten på de nationella proven visade. Skolans svensklärare berättar att de, i sina diskussioner samt tillsammans med rektorn, jobbat med Skolinspektionens rapport om betygssättning i just ämnet svenska 3¹ och att de därför, när de tillsammans planerar kursens innehåll, är noga med att utgå från ämnets syfte och det centrala innehållet för att skapa ett brett och varierat underlag för bedömning. Rektorn säger att lärarnas analys av avvikelserna i ämnet visar att det nationella provet i svenska 3 inte täcker alla delar av kursen. Lärarna berättar att de skapar många examinationsuppgifter som täcker de andra delarna i

¹ Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3 (dnr: 2017:10213), 2019

ämnesinnehållet, det vill säga de moment som inte testas i det nationella provet, för att de ska få in underlag för en så allsidig bedömning som möjligt. Både lärare och rektorn säger att de, för det nationella provet i svenska 3, ändå är nogga med att särskilt beakta resultaten på de delar i det centrala innehållet som motsvaras av provets delar, en muntlig uppgift och en skrivuppgift. Därefter gör de en sammantagen bedömning av dels de nationella provresultaten, dels de resultat som eleverna presterar på övriga moment under året. Detta är, enligt både lärarna och rektorn, skälet till att det finns en diskrepans mellan provresultat och kursbetyg som kvarstår över tid. Rektorn säger att hen ser avvikelserna som väl motiverade av svensklärarkollegiet. Rektorn understryker i intervjun att det är viktigt att hen som rektor inte försöker styra lärarnas betyg genom att framtvunga förändringar i betygssättningen som lärarna inte kan motivera, enbart med utgångspunkt i de diskrepanser som finns mellan nationella provresultat och kursbetyg.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att problematisera betygsavvikelser.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har ett organiserat arbete kring likvärdighet i bedömning och betygssättning. Rektorn har identifierat vissa betygsavvikelser men problematiseringarna av förklaringarna är begränsade. Skolan har under en längre tid haft avvikelser mellan det nationella provbetyget och kursbetyget i svenska 3 och hänvisar till att det nationella provet inte testar alla delar av ämnets centrala innehåll. Detta kan dock inte vara den enda förklaringen till avvikelserna. Att kursprovet i svenska 3 inte prövar allt i kursen gäller samtliga elever som genomför provet. Det förklarar inte heller varför avvikelserna på den egna skolan till exempel är större än på andra skolor. Det går inte heller att jämföra den enskilda skolan med ett riksgenomsnitt kring avvikelser eftersom det inte är ett möjligt sätt att avgöra om avvikelserna är motiverade, utan den bedömningen behöver göras kvalitativt. Det beror på att riksgenomsnittet beskriver en aggregerad nivå, med mängder av skolor med olika förutsättningar, med olika elevunderlag och med olika utmaningar vad gäller att skapa likvärdighet vid betygssättningen. För den enskilda eleven kan en sådan motivering som rektorn ger uttryck för vara rimlig. En elev kan ha presterat mycket bra i de delar som inte prövas i provet och kursbetyget kan då fullt motiverat avvika uppåt. En annan elev kan ha presterat mycket dåligt på de delar som inte prövats och kursbetyget kan då avvika nedåt. På aggregerad nivå bör däremot dessa variationer ta ut varandra, inte minst över tid.

Av 3 kap. 14§ skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt 15 kap. 25 a § skollagen ska, vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov, elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultatet på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen genomföras på skolenhetsnivå under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Av läroplanen framgår vidare att det är rektorn som ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.²

Enligt Skolverkets Allmänna råd för betyg och prövning behöver rektorn kunna analysera om det finns avvikelser mellan till exempel betyg och nationella provbetyg i olika undervisningsgrupper. Rektorn behöver också analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ämnen där det inte finns nationella prov. Om avvikelser eller skillnader förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte. Rektorn behöver vara särskilt uppmärksam på återkommande mönster. Ju större avvikelser på gruppnivå mellan betyg och nationella provbetyg, desto större skäl att analysera om avvikelserna indikerar att lärarens egna betygskrav behöver sänkas eller höjas. En analys kan också behöva göras för att ta reda på varför läraren har bedömt att provresultatet inte har gett en lika relevant bild av nivån på elevernas kunskaper som det egna betygsunderlaget har gett.³

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att ytterligare fördjupa och problematisera betygsavvikelser, framförallt de som förekommit i kursen svenska 3 över tid. En kvalitativ bedömning av de specifika förutsättningarna på den egna skolan bör därför utgöra utgångspunkten för analysen av vilka insatser som eventuellt ska sättas in. Sådana problematiserande utgångspunkter kan exempelvis vara elevunderlaget, vad eleverna fått för undervisning, vilken tyngd de delar i undervisningen som inte testas på det nationella provet tillmäts, kvaliteten på betygsunderlaget som lärarna utgår ifrån och bedömningssituationernas utformning med mera. När det gäller svenska 3 behöver skolan ställa sig frågan varför eleverna presterar så mycket bättre i de moment som inte testas på det nationella provet så att det motiverar ett högre betyg. Rektorn och lärarna behöver därför problematisera bedömningen av dessa moment för att ta reda på om skolan ställer för låga krav i bedömningen av dessa moment. Ett sätt att göra det på är att fortsätta samverka och sambedöma med andra skolor och i det arbetet fokusera på lärarnas undervisning och elevernas prestationer i just de delar som inte omfattas av det nationella provet.

² Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11), 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar

³ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2022:417) *Betyg och prövning*, s. 47-48.

Rektorns arbete med att se till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen

I detta område granskas rektorns arbete med att initiera relevanta och långsiktiga insatser samt rektorns ansvar för att insatserna är väl förankrade i organisationen.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ser i ***låg utsträckning*** till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen, men att utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn initierat vissa insatser som rör bedömning och betygssättning. Dessa insatser bygger dock inte på en fördjupad analys av identifierade betygsavvikelser och de behov som framkommit utifrån en sådan analys. Därmed har det inom ramen för denna granskning inte varit möjligt att bedöma med vilken kvalitet rektorn tar ansvar för att sådana insatser är väl förankrade i organisationen.

Initiera relevanta och långsiktiga åtgärder

Granskningen visar att rektorn initierat vissa insatser som rör bedömning och betygssättning. Av intervju med rektorn samt lärare framgår att rektorn har gjort organisatoriska förändringar för att stärka likvärdighetsarbetet. Det handlar framförallt om samarbete mellan lärare gällande planering av undervisningen och samarbete i bedömningsfrågor. Enligt intervjuer med både lärare och rektorn är det ett förebyggande arbete som handlar om samarbete på flera plan för att säkerställa att det byggs upp en likvärdighet i arbetet med bedömning och betygssättning. Det har också genomförts fortbildningar kopplade till bedömning, bland annat en kurs via Karlstads universitet. Lärare säger också att det funnits initiativ och uppdrag från förstelärargruppen som handlat om arbetet med betyg och bedömning. Det finns också exempel på förändrade examinationsformer och samarbete med kollegor från andra skolor i arbetet med kalibrering av bedömning.

Granskningen visar dock att det över tid funnits avvikelser mellan nationella provbetyg och kursbetyg i svenska 3, vilka kvarstår under vårtermin 2022. Enligt rektorn är en insats för att komma till rätta med dessa avvikelser att rektorn har uppdragit åt svensklärarna att samrätta och sambedöma de anonymiserade nationella proven. Enligt Skolinspektionen kan det i sig göra att lärarna får en större samsyn kring hur de nationella proven ska rättas och bedömas. Däremot framgår det inte av rektorns utsaga hur det minskar avvikelserna i relation till kursbetygen. Rektorn beskriver också att hen har diskuterat avvikelserna med lärarna och kommit fram till

att avvikelserna är motiverade. Eftersom rektorn bedömt att avvikelserna är motiverade saknas relevanta insatser utifrån dessa avvikelser. Som framgår av område 1 kan rektorns problematisering av avvikelserna i svenska 3 utvecklas ytterligare för att rektorn ska kunna göra en relevant bedömning av om avvikelserna är motiverade eller inte.

Sammantaget är de insatser som rektorn satt in framförallt generella inom området bedömning och betygssättning och bygger inte på en fördjupad analys av identifierade betygsavvikelser och de behov som framkommit utifrån en sådan analys. Det har därför inom ramen för denna granskning inte varit möjligt att bedöma med vilken kvalitet rektorn tar ansvar för att sådana insatser är väl förankrade i organisationen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver identifiera och genomföra relevanta insatser utifrån en fördjupad analys av betygsavvikelserna.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har initierat insatser som avser eller berör området bedömning och betygssättning. Som framgår av område 1 i detta beslut kan rektorns problematisering av förklaringarna till betygsavvikelser utvecklas ytterligare för att rektorn ska kunna göra en relevant bedömning av om avvikelserna på gruppnivå är motiverade eller inte. För att främja rättvisande och likvärdiga betyg behöver rektorn sedan se till att insatser genomförs utifrån den fördjupade analysen.

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Enligt 4 kap. 5 § skollagen ska inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd betyg och provning bör rektorn tillsammans med lärarna följa upp betyg inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Utifrån vad uppföljningen av betygen och betygssättningen visar kan rektorn behöva

sätta in olika insatser. Det kan handla om att se över hur arbetet med betygssättning är organiserat eller att vid behov säkerställa att lärare får kompetensutveckling så att betygen sätts i enlighet med författningarna.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utifrån vad som framkommit i den fördjupade analysen ser till att relevanta insatser, vilka utgår från de identifierade avvikelserna mellan resultat på nationella prov och kursbetyg, genomförs. Insatserna behöver relateras till tidigare genomförda insatser och effekter samt koordineras med eventuella insatser på huvudmannanivå. För att insatserna ska få avsedd effekt behöver rektorn skapa delaktighet hos alla lärare och se till att insatserna får genomslag i deras arbete. Rektorn behöver också formulera tydliga mål och förväntade effekter utifrån de insatser som beslutats och sedan kontinuerligt följa upp dem.

På Skolinspektionens vägnar

X Ingrid Jacobsson

Ingrid Jacobsson

Beslutsfattare

Signerat av: Ingrid Jacobsson

X Maria Lundström

Maria Lundström

Föredragande

Signerat av: Maria Lundström

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Hilda Sjöberg och Jenny Fahlman deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/Rektorns_arbete_for_rattvisande_och_likvardiga_betyg_i_gymnasieskolan)

⁴ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2022:417) *Betyg och provning*, s. 48.

Bilaga 1: Författningsstöd

Enligt skollagen **3 kap. 14 § skollagen** ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Enligt förarbetena till skollagen (**prop. 2009/10:165 s 229**) innebär detta ansvar att se till att skolans eller verksamhetens lärare dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Enligt **4 kap. 3 § skollagen** ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av **4 kap. 4 § skollagen** framgår att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Enligt **4 kap. 5 § skollagen** ska inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Av **15 kap. 25 a § skollagen** framgår att vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Lärare ska enligt gymnasieskolans läroplan (**Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper**) samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Rektorn ansvarar enligt läroplanen (**Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar**) för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Skolverkets Allmänna råd betyg och prövning (**SKOLFS 2022:417**) (obs ny, gäller från 1/7 2022 och ersätter det allmänna rådet om betyg och betygssättning)

Skolverkets Allmänna råd systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (**SKOLFS 2012:98**)